

דברים בהוויתם

זכויות לשפות אחרות. פניה שלא הוכתרה בהצלחה.

בפעולה הפוליטית למען העברית לא הסתפקו הציונים ואנשי ה"תרבות" בפניות ובתזכירים של אנשי שם בלבד. אלא נעשו גם פעולות פומביות אחרות. הוצאן כרוזים ואורגנו פטיציות המוניות בפור דוליה. בערים ובעיירות. שנחתמו ע"י אלפי נערים ונערות, תלמידי בתי הספר, והוגשו אל שלטונות הפלך ואל השלטונות המרכזיים בתרבות. אחת היתה דרישתן: להתיר את לימוד השפה העברית בבתי הספר כשם שאין אוסרין את השפה האוקראינית. המעשה ההמוני הזה עודד את כל המהנה הציוני והעברי ועורר תסיסה ציונית רבה בקרב היהודים.

לא פעם נעשו גם מאמצים ע"י שליחי "תרבות" במרכז ובסניפים להשיג רשיון לשעורי ערב בעברית כשביל מגרים וכן להוצאת ספרי לימוד בעברית. נאמני השפה העברית טרדו הרבה ולא נרתעו משום קשיים פורמליים וטרדות משר" דיות וטיפלו במרץ ובהתמדה בהשגת רשיון כזה. אבל גם מאמצים אלה כרבים אחרים לא נשאו פרי, ולימוד השפה העברית נשאר באיסורו המוחלט.

המלחמה הממושכת לשפה העברית מצ" אה את בטויה היעיל ביותר בארגון קבר צות ילדים ונוער ללימוד השפה במחתרת. פעולה זו ריכזה סביבה הורים רבים, אשר לא ויתרו על חינוך ילדיהם לתורה ולעברית והטו שכס עד כדי סיכון עצמם. הקבוצות ללימוד עברית וספרותה התקיי" טו במרכזים יהודים שונים. והתחסוד בבעלי מקצוע נתמלא לעתים קרובות ע"י חברי התנועה יודעי השפה. הפעולה להר" חבת ידיעת העברית התנהלה בשיטתיות רבה בקרב הוגים רחבים של הנוער. שנים רבות נמשכה הפעולה ללימוד עברית במחתרת ועוד בראשית 1934 העיד איש שעלה לארץ סמוסקוה, כי "תרבות" טוסיפה לחת מורים לקבוצות של חלוצים ונוער. הדאגה לתוספת מורים עבריים היתה כל הזמן בלב עסקני "תרבות". ב"1930 הוקם ליד סוסקוה סמינר בלתי לגלי למורים עבריים בראשותו של המ" שורר א. קריב, סמינר שהתקיים במת" תרת שנה וחצי עד שכל תלמידיו נאסרו עם מאסרי הציונים במחצית השניה של 1931.

אלה הן הפעולות העיקריות, שנעשו ברוסיה הסוואטית בשנות קיומה של הציונות המאורגנת לשם מלחמה על זכור תה של השפה העברית במדינה ולשם הקנותה לילדי ישראל. בתנאים של רדי" פות סחמידות מתגברות והולכות, אשר הוסיפו לדכא יום יום את התנועה הציונית וגושאיה, התיצבו הציונים. עסקני "תר" בות" ונוער עברי במערכה לשמירת הגחלת של "שפת ציון בארץ נכר". מחנה עברי גדול קידש את שם הציונות והעברית במשך שנים רבות בסתר ובגלוי עד שלבסוף הוכרע ונפל בנופלים, ועל התנועה עלה הכורת.

המותר לא להעריך כראוי את מעשה ההיאבקות הממושכת לציונות ולעברית מצד מחנה גדול של אלמונים ביהדות רוסיה? ! אין כל יסוד לטענה, כי "הכל כמעט החשו למען שפת ציון", כי "הכל פרשו מן השגעתן לעברית, ויתרו, השלימו".

בנימין זאב

במאמר "על נהרות היגון" (דבר" 18.4.47). המוקדש לזכרו של המשורר העברי אלישע רודין שמת בסוסקוה. כותב א. שטיינמן בק השאר: — "אפילו בתקופה שנמצאו בה מנינים מרר כיס של גבורי רות. שלא התשו למען ציון וקיבלו עליה רדיפות וקידשו את שמת בחיי יסורים בתאי כלא ובמות" ענויים בארץ גזירה. החשו הכל כמעט למען שפת ציון". הצטערתי מאד שא. שטיינמן לא ראה להעמיד את הדברים על דיוקם.

ראשית. לא "מנינים מרובים של גבורי רוח לא החשו למען ציון" ברוסיה הסוואטית. אלא מאות ואלפים ציונים, בוגרים וצעירים. מסרו את נפשם על הרעיון והמעשה הציוני בתנאי מהתרת ורדיפות חמורות. היו זמנים ובבתי הסוהר, בפוליטאיזוליאטורים. במחנות הסגר. ובמקומות גזירה אחרים התענו ונמקו המוני אסירים וגולים ציונים מכל ישובי היהודים ברוסיה רבתה. בלילה אחד בלבד — ב"2 בספטמבר 1924 — נאסרו בנקודות שונות כשלושת אלפים ציונים. לילות כאלה של מאסרים המוניים לפי פקודה מרכזית חזרו ונשנו לא פעם ביהוד בשנים של גיאור בתנועה. כאשר נסנו רבבות הברים עם הזרטים השונים בציונות הרוסית. כידוע. נמשכה שנים רבות ההיאבקות של הציונות המאורגנת ברוסיה הסוואטית על קיום ועל שמירת נרעיניה. ומשניטלה כל אפשרות להחזיק מעמד במחתרת רחבה ורוב רובם של פעילי התנועה נאסרו והוגלו למרחקי רוסיה. נעשו ע"י החברים נסיונות לא מעטים במקומות הגזירה לקיים קשרי תנועה בהוך המדינה ומהוצה לה — גם עם החברים בארץ. על כן לא פסקו הרדי" פות על הציונים כמעט עד פרוץ המלחמה האחרונה. ומאסרים רדפו מאסרים אפילו במקומות הגירוש. ועוד בשנת 1938 הגיעה לארץ ידיעה מוסמכת על אלפי אסירים וגולים ציונים, שנמצאו אז עדיין במקומות הגזירה השונים והוסיפו לשאת בסבלותיהם.

שנית. גם ההנחה, כי "הכל כמעט החשו למען שפת ציון" אינה נכונה. המלחמה שניהלה הציונות המאורגנת ברוסיה הסוואטית לשפה העברית. כמוה בהיאבקות הממושכת שהתנהלה שנים על שנים למען קיים חנוך לאומי והסברה ציונית, הכשרה חלוצית. תנועת הנוער הציוני. קשרים עם ארץ ישראל הנכנית ועוד ועוד. השלטונות לא הבדילו בין גושאי הפעולה הציונית לבין מורי העברית ועסקני ה"תרבות". הסופרים העבריים המעטים שנשארו לפליטה ברוסיה הסוואטית. נרדי" פו על צוארם אף הם, ועד היום אין כל ידיעה על המשורר ת. לנסקי. הסופר א. פרימן (בעל הרומן "1919" בעברית), המורה הירוע קריפאץ, אשר נאסרו והוגלו למקומות גזירה לפני שנים רבות ואין כל ודאות שעודם בחיים.

אף על פי כן ברור וידוע, כי בשטח העמידה על נפש השפה העברית לא גילה המחנה הציוני המאורגן כל ויתור והשל" מה. לא הוחמצה כל הזדמנות להלחם לעברית בריש גלי. זכורה הפניה אל השלטונות הסוואטיים מצד האקדימאים אלדנבורג ומאָר, המבקר הספרותי מ. גרשנזון. פרופ' דוד שור ז"ל ועוד, אשר העלו את הדרישה להכיר בלשון העברית כשוות